

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

prof.Sh.S.Sharipov
03 2022 yil

**511210 – Mehnat ta'limi bakalavriat
ta'lim yo'nalishi bitiruvchilari uchun mutaxassislik
fanlardan**

**YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI
DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar
Ta'lim sohasi:	110000 - Pedagogika
Ta'lim yo'nalishi:	5112100 – Mehnat ta'limi

Ushbu dastur O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2009-yil 22-maydagi 160-sон buyrug‘i bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to‘g‘risida NIZOM” (hozirga qadar mazkur Nizomga bir necha bor o‘zgartirishlar kiritilgan bo‘lib, 2021-yil 16-noyabrda ro‘yxatdan o‘tkazilgan, ro‘yxat raqami 1963-3 buyrug‘i)ga asosan ishlab chiqildi.

Mutaxassis chiqaruvchi Texnologik ta’lim kafedrasini bo‘lib, dastur texnologik ta’lim kafedrasining 202__-yil _____dagi ____-yig‘ilishida muhokama qilingan hamda Fizika va texnologik ta’lim fakultetining 202__-yil _____dagi Kengashida ma’qullangan. Institut kengashining 202__-yil _____dagi ____-sonli yig‘ilishida tasdiqlangan.

Tuzuvchilar: H.M.Sodiqov – Fizika va texnologik ta’lim fakul’teti dekani dosent

M.M.Yusupov – Texnologik ta’lim kafedrasini mudiri PhD.

T.Ch.Aliboyev – Texnologik ta’lim kafedrasini katta o‘qituvchi PhD.

Taqrizchilar: M.Murtazoyev – Texnologik ta’lim kafedrasini dotsenti

Taqrizchilar: N.A.Muslimov – TDPUHPKQT va UMO tarmoq markazi direktori

KIRISH

Mazkur dastur 5112100 – Mehnat ta’limi bakalavriat ta’lim yo‘nalishi bitiruvchilarining to‘rt yil mobaynida ixtisoslik fanlarini o‘qib o‘zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o‘tkaziladigan Yakuniy Davlat Attestatsiyasi sinovlari bo‘yicha ishlab chiqilgan.

2021/2022 o‘quv yilida bitiruvchilarda O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2018-yil 25-avgustda 744-son bilan tasdiqlangan o‘quv rejasidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o‘tkaziladi.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI o‘tkaziladigan fanlar tarkibi:

1. Texnologiya fanini o’qitish metodikasi (majburiy fanlari)
2. Kasb-hunarga yo’llash (majburiy fanlari)
3. Texnologiya va dizayn (majburiy fanlari)
4. Servis xizmati (majburiy fanlari)

“TEXNOLOGIYA FANINI O’QITISH METODIKASI” O‘QUV FANI BO‘YICHA

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarga umumiyoq o‘rta ta’lim maktabalarida o‘qitiladigan texnologiya fani metodologiyasini, texnologiya darslarida ta’lim-tarbiya ishini tashkil etish va uni amalga oshirish, texnologiya fanining o‘quv meyoriy xujjatlarini tahlil qilish va qayta ishlash; texnologiya darslarini samarali o‘qitish metodlaridan, dars shakllaridan foydalana olish; pedagogik va axborot texnologiyalar asosida darslarni tashkil qilish va o‘tkazish ko‘nikmasini hosil qilishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar bo‘lajak texnologiya fani o‘qituvchilarini pedagogik-psixologik bilimlarni maktab o‘quvchilarida umummehnat, kasb tanlashga yo’llash va umumkasbiy ko‘nikma va malakalarni shakllantirish jarayonida tadbiq etish; pedagogik-psixologik bilimlar, bevosita tanlangan sohalarga va yangi pedagogik, axborot texnologiyalari asosida metodik muammolarni hal etish; texnologiya fani o‘quv ustaxonalarini talab darajasida jixozlash va uni nazorat; maktablarda texnologiya darslarini o‘qitishni samarali tashkil etish hamda uni amalga oshirish metodikasini shakillantirish **vazifalarini** bajaradi.

Fanning vazifasi – . pedagogik psixologik bilimlarni o‘quvchilarida umummehnat va umumkasbiy ko‘nikma va malakalarni shakllantirish jarayonida tadbiq etish; pedagogik-psixologik bilimlar, bevosita tanlangan sohalarga va yangi pedagogik, axborot texnologiyalari asosida metodik muammolarni hal etish; mehnat ta’limini o‘qitishni tashkil etish hamda uni amalga oshirish metodikasini o‘rgatishdan iborat.

Fan o‘qitilishining natijalari

Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:

- “Texnologiya fanini o‘qitish metodikasi” fani umumiy o‘rta ta’lim maktablarida o‘quvchilami texnologiya fani darslarida mehnat jarayoni haqida dunyoqarashni shakllantirishga;
- umummehnat bilim, ko‘nikma va malakalami egallahsga;
- kasbga yo‘naltirish, ulaming zamonaviy va milliy kasb-hunarlamni o‘zaro uyg‘unligini ta’milagan holda bilim, ko‘nikma, malakalami egallah;
- texnologiya fanining umumiy o‘rta ta’lim maktablarida o‘qitilishi va fan o‘qituvchisining faoliyati, o‘quv ustaxonalarining moddiy texnik ta’minoti to‘g‘risida tasavvurga ega bo‘lishi;
- texnologiya fanining rivojlanishi va istiqbollari, texnologiya fanida didaktik tamoyillar, dars shakllari, metodlari, texnologiya fanida tuziladigan o‘quv meyoriy xujjalatlari, davlat ta’lim standartlarining ishlab chiqilish mezonlari va unga qo‘yiladigan talablarni, metodik ishlarni ***bilishi va ulardan foydalana olishi***;
- o‘quvchilarining mehnat tayyorgarligi bo‘yicha o‘quv rejasi va dasturlar mazmunini; o‘quv jarayonini tashkil etish va texnologiya faniga oid rejalashtiruvchi xujjalatlarni ishlab chiqish, texnologiya fani darslarini olib borish ***ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak***;
- talaba amaliy malaka hosil qilishi va amalda qo‘llay olishi; texnologiya fani mashg‘ulotlarini o‘tkazish; o‘quv jarayonini rejalashtirish; o‘quvchilar bilimini baholay olish; mahalliy, tabiiy materiallardan foydalanish; darslarni tahlil qilish; darslarni pedagogik va axborot texnologiyalar asosida tashkil qilish va o‘tkazish ***malakalariga ega bo‘lishi kerak***.

“Texnologiya fanini o‘qitish metodikasi”

fanidan savollar

1. Mehnat ta`limi metodikasi fani va uning vazifasi. Politexnik ta`lim mohiyati, metodologik asoslari.
2. Mehnat ta`limi darslarida texnik vositalardan foydalanish.
3. Mehnat ta`limining didaktik tamoyillari. Politexnik tamoyili.
4. Dars rejasi va uning elementlarini izohlab bering.
5. Kalendar rejaning mazmunini yoritib bering.
6. Mehnat ta`limi metodlari amaliy, muammoli, dasturlashtirilgan ta`lim.
7. Mehnat ta`limi o‘qituvchisiga qo‘yiladigan talablar.
8. O‘quv ustaxonalari, ularni jihozlanishiga qo‘yiladigan talablar.
9. Maktab o‘quv jarayonida mehnat ta`limining quyilishi va uning tarixiy taraqqiyoti.
10. Mehnat ta`limida rejalashtiruvchi xujjalatlari va har birini izohlab bering.
11. «Ta`lim to’g‘risida»gi qonunda mehnat ta`limiga taallukli masalalar.

- 12.V-sinf «Yog`ochlarni randalash» mavzusini o'tishni metodik yoritib bering.
- 13.O'quv ustaxonalarida yasaladigan buyumlar ro'yxati (yo'nalish bo'yicha).
- 14.Mehnat ta`limi didaktik sistemasi.
- 15.Mehnat ta`limi o'qitish formalari.
16. Mehnat ta`limida o'qitish metodlari.
17. Ta`limiy-ilmiy sikldagi fanlarning o'zaro bog`lanish jadvalini tuzing.
- 18.O'qituvchining ish o'rniga quyiladigan talablar.
- 19.Mehnat ta`limi metodlari: og`zaki, ko'rsatmali.
- 20.Mehnat ta`lim (V-IX sinf) dasturlarini mazmuni.
- 21.«Ta`lim to'g`risida» gi qonunda ta`lim-tarbiyaning isloh kilishning asosiy yo'nalishlari.
22. Mehnat ta`limining asosiy yo'nalishlari va ularni izohlang.
- 23.Mehnat ta`limida ish ob`ektlarini tanlash.
- 24.Darsrejakonspekti.
- 25.Mehnat ta`limi dasturi, mazmuni va yo'nalishi.
- 26.O'quv ustaxonasini tashkil etish va jihozlash.
- 27.Mehnat ta`limida darslar jarayonida o'qituvchilarni bilim, malaka va ko'nikmalarini baholash mezonlari.
- 28.O'quv ustaxonalarida texnik xavfsizlik va sanitariya gigiena talablari.
- 29.Texnik modellash va konstruktsiyalash darslarini tashkil etish.
- 30.Mehnat ta`limi bo'yicha yarim yillik kalendar tematik reja.
31. Maktab o'quv ustaxonalarida laboratoriya, amaliy mashg`ulotlarining mazmuni.
- 32.Suhbat metodini yoritib bering.
- 33.O'qituvchi va o'quvchining ish o'rnini tashkil qilishga qo'yiladigan talablar.
- 34.Mehnat ta`limida didaktik sistemalar.
- 35.Muammoli metodning mazmuni.
- 36.Instruktajturlari.
37. Mehnat ta`limi o'qituvchisining kasb tanlashga yo'llashda ahamiyati.
38. Metallarga mexanik ishlov berishga oid dars ishlanmasi tayyorlang.
39. Kasbga yo'naltirish bosqichlarining mazmunini yoritib bering.
- 40.Mehnat ta`limi o'qituvchisining darsga va o'quv yiliga tayyorgarligi.
- 41.Mehnat ta`limi darslari jarayonida o'quvchilarni bilim, malaka va ko'nikmalarini baholash mezonlari.
- 42.Didaktik tamoyillardan onglilik va aktivlik.
- 43.O'qitishning frontal, zveno, yakka-yakka, aralash formalari qay vaqtida qo'llaniladi.
- 44.Baholash mezonlarini aytib bering.
- 45.O'qitishning aralash formasi nimadan iborat.
- 46.O'qitish metodlari necha guruhga bo'linadi.
- 47.Joriynazoratqandaybajariladi.
- 48.Amaliy ishlarni baholashda qanday faktorlar hisobga olinadi.
- 49.Kirish, joriy va yakuniy instruktajlar qachon va qay tarzda qo'llaniladi.
- 50.Mehnat ta`limi darslarida o'quvchilarni qanday rag`batlantiriladi.
- 51.Mehnat ta`limida rejalshtiruvchi xujjatlar nechta.

- 52.Mehnat ta`limini o`qitishning maqsad va vazifalari nimalardan iborat.
- 53.Aniq mavzu yuzasidan dars rejasi qanday tuziladi.
- 54.O`quv ustaxonasini jihozlashda nimalarga e`tibor beriladi.
- 55.Mehnat va kasb ta`limining uzviyiligi deganda nimani tushunasiz.
- 56.O`quv ustaxonasida yasaladigan buyumlar ro`yxati qanday printsiplarga asoslanib tuziladi.
- 57.Mehnat ta`limi darslarida o`quvchilar qanday bilimlarni egallaydilar.
58. «Ta`lim to`g`risida»gi qonunning tarkibi va mazmuni.
- 59.Mehnat ta`limi mazmuni nimalardan iborat.
- 60.Uzluksiz ta`lim deganda nimani tushunasiz.
- 61.To`garaklar nimaga asoslanib tashkil qilinadi.
- 62.«Kadrlar tayyorlash milliy dasturi»ni amalga oshirish bosqichlari.
- 63.Operatsion buyum sistemasi qaerlarda qo`llaniladi va uning afzalligi nimada.
- 64.Motorli mashq sistemasi qanday sistema.
- 65.Yosh va individual xususiyatlarni hisobga olish ish ob`ektini tanlash.
- 66.Amaliy mashg`ulotlarni tashkil qilish turlari.
- 67.Maktabda texnik modellashtirish deganda nimani tushunish kerak.
- 68.Mehnat ta`limi darslarining moddiy texnika bazasi.
- 69.Mehnat ta`limida qanday o`qitish formalarini bilasiz.
- 70.Dars kuzatishga qanday talablar qo`yiladi.
- 71.Mehnat ta`limini o`qitish metodikasi qanday asosiy masalalarni hal qiladi.
- 72.Dars bosqichlarini tahlil qilishni aytib bering.
- 73.V-IX sinflarda kasb-hunarga doir tayyorgarlik mazmuni.
- 74.Mehnat ta`limi dars jarayonida kasb tanlashga yo`llash.
- 75.Mehnat ta`limi darslarida laboratoriya darslarini tashkil qilish.
- 76.Mehnat ta`limi jarayonida tarbiya.
77. Mehnat ta`limiga oid metodik ishlar.
78. Unumli mehnat asosida o`qitish printsiplari.
79. Sinfdan va maktabdan tashqari ishlar (to`garak ishlari).
- 80.Umumo`rta ta`lim maktablarida kasb tanlashga yo`llash.

Asosiy adabiyotlar

1. N.A.Muslimov, SH.S.Sharipov, O.A.Qo`ysinov Mehnat ta`limi o`qitish metodikasi, Kasb tanlashga yo`llash. Darslik T.: O`zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2014 yil, 449 bet.

2. N.A.Muslimov, SH.S.Sharipov va boshqalar. Mehnat ta`limi o`qitish metodikasi. O`quv qo`llanma.-T.: 2009, 427 bet.

Qo`shimcha adabiyotlar

3. O.A.Qo`ysinov, V.N.Sattorov, H.S.Yakubova Mehnat ta`limidan amaliy mashg`ulotlarni tashkil etish metodikasi (metodik qo`llanma) T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2011, 79-bet

4. O.A.Qo'ysinov, H.S.Yakubova, F.S.To'rabekov, S.Rajabova. Mehnat ta'limi kasb tanlashga yo'llash fanidan laboratoriya mashg'ulotlari. Metodik qo'llanma. T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2013 yil
5. Uzviyylashtirilgan Davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi. Mehnat ta'limi, Tasviriy san'at, Chizmachilik, Musiqa madaniyati, Jismoniy tarbiya (1-9 sinf), Toshkent-2010
6. N.A.Muslimov, SH.S.Sharipov, O.A.Qo'ysinov va boshqalar. Mehnat ta'limi 5-sinf darsligi T.: "Sharq" 2012, 235 bet.
7. X.Sanaqulov va boshqalar. Mehnat va uni o'qitish metodikasi. "Tafakkur bo'stoni" T.: 2015
8. O'.Q.Tolipov, D.Ro'ziyeva. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent, "INNOVATSIYA-ZIYO" -2019
9. G.Ahmedova, K.Mamajonova, O.Karimov. Mutaxassislik fanlarni o'qitishda mustaqil ta'limni tashkil qilish (Mehnat ta'limi o'qitish metodikasi misolida) Metodik qo'llanma. JizDPI 2019 yil.

"KASB-HUNARGA YO'NALTIRISH" O'QUV FANI BO'YICHA

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarni har tomonlama barkamol rivojlangan hozirgi zamon ruhida tarbiyalagan, globallashuv davrida ta'lim-tarbiya ishini tashkil etish va uni amalga oshirishga oid dolzarb muammolarni ijobiy hal eta oladigan, milliy istiqlol g'oyasi, milliy umuminsoniy qadriyatlarimizni chuqur his etib, ularni ta'lim-tarbiya mazmuniga singdira oladigan shaxs - texnologiya fani o'qituvchisi sifatida umumiy o'rta ta'lim maktablarida kasb tanlashga yo'llash ishlarini amalga oshirishni shakllantirishdir.

Fanning vazifasi – talabalarga pedagogik –psixologik bilimlar, kasb-hunarga yo'naltirish ishlarini olib borish, tashkil etish ko'nikmasi; texnologiya fanini o'qitish jarayonida kasb-hunarga yo'naltirish ishini tashkil etish; pedagogik-psixologik bilimlar, bevosita tanlangan sohalarga va yangi pedagogik, axborot texnologiyalari asosida metodik muammolarni hal etish; texnologiya fanini o'qitishni tashkil etish hamda uni amalga oshirish metodikasi (har bir kasbga o'rgatishning mazmuni va o'ziga xosligini mintaqaviy xususiyatlarini hisobga olgan holda) o'rgatishdan iborat.

Kasb-hunarga yo'naltirish

fanidan savollar

1. Kasb – hunarga yo'naltirish fanini o'qitishning maqsad va vazifalari
2. Kasb – hunarga yo'naltirish fani bo'yicha bilim ko'nikma va malakalarga qo'yiladigan talablar
3. Kasb tiplari va unga qo'yiladigan talablar
4. Texnologiya darslarida o'quvchilarini kasb tanlashga yo'llashning shakl va metodlari
5. Kasbga yo'naltirish xonasida olib boriladigan o'quv metodik ishlarning taxminiy rejasi
6. Kasbga doir konsultatsiya ishlarining mazmuni va turlari
7. Kasblar va ularning turlari.
8. Kasb hunarga yo'llash maqsadida o'quvchilar shaxsini o'rganish uslublari
9. Qobiliyatlar.
10. Kasb tanlash formulasi nima?
11. Kasb tanlashdagi xatolar va qiyinchiliklar
12. Kasb tanlashga yo'llash ishlarni tashkil etish imkoniyatlari.
13. Kasb turkumlari
14. Qiziqish va mayllar
15. Kasb ta'limi metodikasiga qo'yiladigan talablar
16. Kasb bo'limgari va guruhlari
17. Kasb tanlashga yo'llashning nazariy metodik asoslari
18. Kasb tanlashga yo'llash fanida qo'yilgan vazifalar
19. Kasb tanlashda uchraydigan tipik xatoliklarni oldini olish
20. «Inson-tabiat» tipidagi kasblarni tanlashda kasblarni ajratib, insonlarning shaxsiy fazilatlarini asoslang
21. Kasblarning tiplariga tavsifnomा
22. O'quvchilarni to'g'ri va erkin kasb tanlashga yo'naltirishning asosiy komponentlari
23. Kasbga yo'llash ishlarni tashkil etish
24. Yangi tahriridagi "Ta'lim to'g'risida" gi qonunning mohiyati
25. Kasb tanlashda maktabdan tashqari o'quv muassassalarining ahamiyati
26. «Inson-belgili sistema» tipidagi kasblar
27. Kasblar xarakteristikasi - professiogramma.
28. Sinfdan va maktabdan tashqari ishlarda kasb tanlashga yo'llashning ahamiyati.
29. Kasb-hunarga yo'naltirish bosqichlarini mazmuni
30. Kasblar klassifikatsiyasi
31. Kasbni to'g'ri tanlash va uning jamiyatda ahamiyati.
32. Maktab tarbiyasi, barkamol shaxsni tarbiyalashning asosiy yo'nalishi mazmuni Kasbga yo'naltirishning ijtimoiy va psixofiziologik asoslari.
33. Xalq xo'jaligining asosiy tarmoqlari; sanoat-qishloq xo'jaligi, kichik korxonalar, kichik biznes.

- 34.Salomatlik va kasb
- 35.«Inson-texnika» tipidagi kasblar
- 36.Kasbga yo'naltirish ishlarida ijtimoiy asoslari
- 37.“Inson-badiiy obraz” tipdafgi kasblarga qo'yiladigan talablar.
- 38.O'quvchilarga kasb tanlashga yo'llash ishlarini rejalashtirishning ahamiyati
- 39.“Inson –texnika” kasb tipi va unga qo'yiladigan talablar
- 40.O'quvchilarga kasbni to'g'ri tanlashda maktab atrofidagi korxonalarga ekskursiyalarining tashkil etish ahmiyati.
- 41.Darslarda kasb tanlashga yo'llash ishlarining shakl va metodlari
- 42.Ota-onalarining o'z bolalari kasb tanlashiga e'tibori
- 43.O'quvchilarni erkin kasb hunarga o'rgatish
- 44.Kasb tanlashga yo'llashning ahmiyati.
- 45.Kasb tanlashga yo'llashda fan o'qituvchilarining vazifalari
- 46.Kasb o'zi nima? Kasb haqida tushunchalar
- 47.Kasb tanlashga yo'llashda ommaviy axborot vositalarining ahmiyati.
- 48.“Inson-inson” kasb tipi va unga qo'yiladiagan talablar
- 49.O'quvchilarni kasb tanlashga yo'llashda sinf rahbarlarining olib boradigan ishlarining mazmuni
- 50.«Ochiq eshiklar kuni», «Kasblar festivali» tadbirlarining mohiyati, o'quvchilarni kasb-hunar tanlashdagi ahmiyati.

Asosiy adabiyotlar

1. Muslimov N.A, Mullaxmetov R.G.Kasb tanlashga yo'llash. O'quv qo'llanma. Toshkent. O'zROO'MTV, 2007,234 bet.
2. Muslimov N. A. Sharipov Sh.S. Qo'ysinov O. Mehnat ta'limi o'qitish metodikasi, kasb tanlashga yo'llash. Darslik. Toshkent 2014, 449 bet .
3. N.Toyloqov va boshqalar. O'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish texnologiyalari. Metodik qo'llanma.Toshkent. 2017
4. Qurbonov B, Muxliboyev M Qurbonova G. Mehnat ta'limi o'qitish metodikasi, kasb tanlashga yo'llash, O'quv qo'llanma. Guliston 2013.
5. Гудков Е. В Основы профориентации и профессионального консультирования. Учебное пособие. Издательство. ЮУрГУ. 2004

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib – intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak // O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustivor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruzasi. Xalq so'zi gazetasi. 16 yanvar. 2017
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olivjanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent. O'zbekiston . 2017

3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent. O'zbekiston . 2016
4. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligini va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq faravonligini garovi. Toshkent. O'zbekiston .2017 48 bet.
5. 2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustivor yo'nalihi bo'yicha harakatlar strategiyasi. 7 fevral 2017 yil.
6. Boltaboyev S.S. , Tolipov O'. Umumiyo'rta ta'lim maktablari kasbga yo'naltirish o'quv-metodika kabineti faoliyatini tashkil qilish bo'yicha metodik tavsiyanoma. Toshkent.2000.
7. Jo'rayev R.X.,Tolipov O'.Q.,Sharipov Sh.S.Uzluksiz ta'lim tizimida o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirishning ilmiy-pedagogik asoslari. Monografiya. Toskent, Fan. 2004.120 b.
8. Tolipov O'.Q. Sharipov Sh.S., Xolmatov P.Q. Darsdan tashqari mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilarni kasb-hunarga yo'llash texnologiyasi. Toshkent. O'zPFITI.2004. 32 b.
9. O'zbekiston Respublikasida o'quvchi-yoshlarni kasb-hunarga yo'naltirish tizimini rivojlantirish konsepsiysi. Toshkent. 2002
10. Mangal S.K. Mangal Uma. Educational technology. Dehli. 2021

Axborot manbaalari

1. www.istedod.uz
2. www.tdpu.uz
3. www.pedagog.Uz
4. www.zyonet.Uz

“TEXNOLOGIYA VA DIZAYN” O'QUV FANI BO'YICHA

Ushbu fanning maqsadi - bo'lajak “Texnologiya” ta'limi o'qituvchilarini o'z kasbining mohir ustasi qilib tarbiyalash, ularga yog'och va Metallning xususiyatlari to'g'risida boshlang'ich bilimlarni. ularni rejalah, yo'nish, arralash, teshish, pardozlash ishlari qo'l va elektr asboblarining tuzilishi, ishlashi,

dastgohlar. elektr va mexanizatsiyalashtirilgan jihozlar, mashinalar elementlari, yangi textiika va ilg'or texnologiya asoslari, texnologik xaritalar, ularni tuzish va foydalanishni hamda mustaqi! o'zbekiston kelajagi bo'lgan har tomonlama barkamol shaxsni tarbiyalashdan iborat.

Ushbu fanning vazifasi - talabalarga yog'och va Metallarni rejalah. yo'nisli, arralash, teshish, pardozlash ishlari va bu ishlarni bajarishda ishlataladigan qo'l va elektr asboblarining tuzilishini, ishlashini, elektr va mexanizatsiyalashtirilgan jihozlarni, mashinalar elementlarini, texnologik xaritalarni tuzishni, dizayn talablari darajasidagi ro'zg'orbob va xaridorgir buyumlami tayyorlashni, elektrbilan ishlovchi sodda uskuna va jihozlar

tayyorlashni, uy va xonadonlarni ta'mirlashda qo'llaniladigan zamonaviy qurilish materiallarini; mahsulot ishlab chiqarishni nazorat qilishni, o'lchash va taqqoslash texnologiyalarini, mehnatni ilmiy tashkil etishni o'rgatishdan iborat.

Fan o`qitilishining natijalari

“Texnologiya va dizayn” fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

o'quvchilar yog'ochlaming, Metallaming, texnologik xususiyatlari, to'g'risida boshlang'ich bilimlarini egallashi, ularni rejalash, yo'nish, arralash, teshish, pardozlash ishlari va bn ishlami bajarishda ishlataladigan qo'l va elektr asboblarining tuzilishi, ishlashi, dastgohlar, elektr va mexanizatsiyalash tirilgan jihozlar, mashinalar elementlari, yangi texnika va ilg'or texnologiya asoslari,

texnologik xaritalar, ularni tuzish va foydalanish, polqoplamlari hamda mebcollarning loklangan va qoplamali yuzalarini saqlash tadbirlari va kichik ta'inirlasli ish usullari; yurtimiz me'morchiligi tarixi, xona intereri hamda jihozlanish dlzayni; sohaga oid yurtimizda larkib lopgan an'analar hamda zatnonaviy taraqqiyot yo'nalishlari; xona va fanlar bo'yicha o'quv kabinetlarida mebel va qo'shimcha jiliozlamni joylashirish sxematik tasviri hamda eskizlarini tayyorlash. elektr montaj ishlarida ish o'mini tashkil qilish; elektr o'lkazish simiarining turlari; elektr o'tkazgichlarni montaj qilish izolyatsiyalash ishlari; elektr asboblari; elektr o'tkazish simlarini montaj qilish hamda ish asboblari bilan ishlash usullari; ishlab chiqarishdagi kirnyoviy va fizik-texnologik jarayonlar; fantexnika taraqqiyotini jadallashlirish omillari va istiqboli; ishlab chiqarish texnologiyasi; ishlab chiqarishni tayyorlashga oid texnologik hujjallar *to'g'risidit tasavvurga ega bo'lishi kerak;*

- Xalq hunarmandchiliginning etnik, tarixiy, mahalliy, geografik xususiyattari, tadbirdorlik, ijodkorlik asoslari; dizayn talablari darajasidagi ro'zg'orbob va xaridorgir buyumlamni tayyorlashni, xaiq hunannandlarning bozor munosabatlari asosidagi faoliyatlari, uyushmalari va lining istiqbollar; hunarmandchilik bo'yicha ko'rgazma va tanlovlarni tashkil qilish va ishtirokchilami lanlash qoidatari; lumarmandiari tomonidan ekspori va ichki bozor uchun ishlab chiqarilayotgan nmhsulotlar; xalq hunarmandchiligidagi foydalaniyayotgan nodir materiallar, asbob-uskunalar hunarmandchilik nrahsulotlarini lashqi shakli uzviyligi va yaxliiligi ta'minlanishiga ko'ra baholash; kompozitsion yaxlitlik; xalq hunarmandchiligiga oid tanlangan bitta kasb-hunarturlar; xalq hunarmandchiliginning tanlangan yo'nalishi bo'yicha zamonaviy dizayn talablari bilan uvg'unlashtirilgan mahsuloi tayyorlash texnologiyasini ish usullarini *bilishi, malaka hosil qilishti va amaldu qo'llay olishi kerak;*

Ta`lim texnologiyalari va metodlari:

Ana`naviy, noan`anaviy va innovatsion metodlardan foydalaniadi. Jumladan, “Klaster”, “Ven diagrammasi”, “BBB”, “Nilufar guli”, “Tezkor savol-javob”, “Taqdimotlar”, Ekspress testlar, yozma ishlar, og'zaki so'rov, prezentatsiyalar va boshqalar.

Texnologiya va dizayn

fanidan savollar

1. Texnologiya va dizayn fanining maqsad va vazifasi.
2. Yog‘och turlari va uning xususiyatlari.
3. Yog‘och materiallarini yo‘nish va yo‘nish usullari.
4. Gazlamalarning fizik xossalari.
5. Yog‘och materiallarini teshish.
6. Yog‘och materiallariga ishlov beradigan qo‘l va elektr asboblarining tuzilishi
7. Metallarga ishlov berishda rejalah.
8. Sanoatda ishlatiladigan tikuv mashinalari tarixi va rivojlanishi
9. Metallarga ishlov berishda qo‘llaniladigan qo‘l va elektr asboblarining tuzilishi va ishlash prinsipi.
10. Metallarga ishlov berishda qo‘llaniladigan dastgohlar hamda elektr va mexanizatsiyalashtirilgan jihozlar.
11. Tayyor buyumlarni pardozlash.
12. Texnologik xaritalar, ularni tuzish va foydalanish.
13. Yangi texnika va ilg‘or texnologiya asoslari.
14. Yurtimiz me’morchiligi tarixi.
15. Xona intereri hamda jihozlanish dizayni zamonaviy taraqqiyot yo‘nalishlari.
16. Xalq hunarmandchiligidagi foydalanilayotgan nodir materiallar.
17. Xalq hunarmandchiligining etnik, tarixiy, mahalliy, geografik xususiyatlari.
18. O‘lchash va taqqoslash texnologiyalari standartlari. O‘zbek milliy taomlari boshqa millatlar taomlaridan qanday xususiyatlari bilan farqlanadi.
19. Ishlab chiqarishda sog‘lom va havfsiz mehnat qilish sharoitini yaratish.
20. Texnika havfsizlik asoslari.
21. Mehnatni muxofaza qilish qonunlari va nizomlari.
22. Kompozitsiya va kompozitsion yaxlitlik.
23. Mahsulot ishlab chiqarishni nazorat qilish, hunarmandchilik bo‘yicha ko‘rgazma va tanlovlarni tashkil qilish va ishtiroychilarni tanlash qoidalari.
24. Hunarmandlar tomonidan eksport va ichki bozor uchun ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar.
25. Sanoatda ishlatiladigan asosiy tikuv mashinalari.
26. Uy va xonardonlarni ta’mirlashda qo‘llaniladigan asosiy ish asboblari.
27. Metallga ishlov berishga oid xalq hunarmandchiligi sohalari.
28. Xalq hunarmandchiligidagi foydalanilayotgan nodir materiallar.
29. Dizayn talablari darajasidagi ro‘zg‘orbob va xaridorgir buyumlarni tayyorlash.
30. Yog‘och materiallarini arralash.
31. O’quv ustaxonlari, ularni jihozlanishiga qoyiladigan talablar.
32. Yog‘och materiallarini teshish.
33. Yog‘och materiallariga ishlov beradigan qo‘l va elektr asboblarining tuzilishi va ishlash prinsipi.
34. Metall turlari va ularning xususiyatlari.

35. Metallarga ishlov berish texnologiyasi.
36. Metallarga ishlov berishda qo‘llaniladigan qo‘l va elektr asboblarining tuzilishi va ishlash prinsipi.
37. Metallarga ishlov berishda qo‘llaniladigan dastgohlar hamda elektr va mexanizatsiyalashtirilgan jihozlar.
38. Tayyor buyumlarni pardozlash.
39. Mashina, mexanizm elementlari va turlari.
40. Texnologiya va dizayn fanining maqsad va vazifasi.
41. Yog‘ochlarni ishlov berishda rejalah.
42. Yog‘och materiallarini yo‘nish va yo‘nish usullari.
43. Yog‘och materiallarini arralash.
44. Yog‘och materiallarini teshish.
45. Yog‘och materiallariga ishlov beradigan qo‘l va elektr asboblarining tuzilishi.
46. Metall turlari va ularning xususiyatlari.
47. Metallarga ishlov berishda rejalah.
48. Metallarga ishlov berish texnologiyasi.
49. Metallarga ishlov berishda qo‘llaniladigan qo‘l va elektr asboblarining tuzilishi va ishlash prinsipi.
50. Metallarga ishlov berishda qo‘llaniladigan dastgohlar hamda elektr va mexanizatsiyalashtirilgan jihozlar.
51. Texnologik xaritalar, ularni tuzish va foydalanish.
52. Yangi texnika va ilg‘or texnologiya asoslari.

Asosiy adabiyotlar

1. N.A.Muslimov, Sh.S.Sharipov, M.Qodirov. “Texnik ijodkorlik va dizayin”. T.: “TDPU”, 2010 yil
2. A.S.Iskandarov. “Materialarni kesib ishlash, kesuvchi asboblar va stanoklar” T.: “Fan va texnologiya” 2004 yil.
3. R.S.Shermuhamedov, S.S.Yahyaev, A.E.Parmonov. “Chilangarlikdan amaliy ishlar” T.: «Iqtisod-moliya» 2007 yil.
4. G‘.M.Abduqodirov. Kasb ta’limi praktikumi - T.: “Sharq” 2012.yil.
5. A.O’mirov, A.Qayumov “Mashinasozlik texnologiyasi” T.: “O’zbekiston” 2003 yil.
6. S.A.Yuldashbekov, B.K.Muhamedjanov “Mexanizm va Mashinalar nazariyasi” T.: “Voris-nashriyot” 2006 yil
7. M.A.Babajonov “Texnologik jarayonlarni loyixalash” Cho’lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi Toshkent 2009 yil.
8. T.Abdurashidov “Plasmassalarni qayta ishlasK texnologiyasi” T.: “Musiqa” nashriyoti . 2010 yil.

Qo`shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy taxlil, qat’iy tartib - intizom va shaxsiy javobgarlik - xar bir raxbar faoliyalining kundalik qoidasi bolishi kerak. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va

- 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisdagi O'zbekiston republikasi prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olajanob halqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" 2017.
  3. K.V.Usmonov.Metall kesish asboblari.Toshkent '0'qituvchi'-2004.
  4. Z.Sotvoldiev "Dizayn asoslari" 2015
  5. D.D.Zuparova, N.N.Karimova "Dizayn tarixi" 2015
  6. D.A.Nozilov "O'rta Osiyo dizayn tarixi" 1998

Axborot manbalari

1. <http://www.istedod.uz>
2. <http://www.Deda2oe.uz>
3. <http://www.zvonet.uz>
4. www.edunews.ru
5. <http://www.jspi.uz>

"SERVIS XIZMATI" O'QUV FANI BO'YICHA

Ushbu fanning maqsadi - bo'lajak mehnat ta'limi o'qituvchilarini o'z kasbining mohir ustasi qilib tarbiyalash, ularga tikuvchilik sanoatida ishlatiladigan mahsulotlaming olinishini va ishlatilishini hamda tikuvchilik sanoatida qo'llaniladigan mashina turlari, mexanizmlarini, gavdadan ulchov olish qoidalari kiyimlarni loyixalash va adellashtirishni hamda ovqat tayyorlash bo'yicha chuqr ilmiy asoslangan bilim berish, qizلامi turmushga tayyorlash, badiiy didini, ovqatlanish madaniyatini tarbiyalash, o'zbek milliy urf-odatlariga hurmat ye'tiborni kuchaytirish, mustaqil O'zbekiston kelajagi bo'lgan har tomonlama barkamol shaxsni tarbiyalashdan iborat.

Fanning vazifasi – Ushbu fanning vazifasi-talabalarga tabiiy va kimyoviy tolalaming olinishini, tuzilishini, ishlatilishini, iplar, gazalamalar va tayyor mahsulotlaming xossalalarini va asosiy vazifalarini hamda mashina turlari, mexanizmlami sozlashni, texnik xavfsizligi, tikuv jihozlarining asosiy qismlarini, kiyimlarni tikish va bezatish usullarini urganish hamda o'lkamizda yetishtiriladigan va ishlab chiqariladigan oziq-ovqat mahsulotlari turlari, navlari, sifatiga bo'lgan talabalami, saqlash sharoiti va muddatlarini zamonaviy ilmiy, amaliy yutuqlar asosida o'rgatish, shuningdek ana shu oziq-ovqat mahsulotlaridan o'zbek milliy hamda qardosh xalqlar pazandalik san'atining yeng yangi, salomatlik uchun foydali, yuqori sifatli, did bilan bezatilgan taom va mahsulotlami tayyorlashni o'rgatish, rivojlanayotgan o'zbekistonda oziq-ovqat sanoatining

yutuqlari, bozor iqtisodiyoti sharoitida mahsulotlami tejab - tergab, isrof qilmay, tarkibidagi qimmatli moddalami saqlab qolgan holda zamonaviy issiqlik ishlov berish usullari orqali taomlar tayyorlashni o'rgatishdan iborat.

Fan o'qitilishining natijalari

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- gazlamalar navlari va xususiyatlari; oziq-ovqat mahsulotlarining hamda taomlarning inson hayotidagi o'rni, to'g'risida tasavvurga yega bo'lishi kerak;
- yangi texnika va ilg'or texnologiyani bilishi, malaka hosil qilishi va amalda qo'llay olishi kerak.
- taom tayyorlash texnologiyalari;
- o'zbek milliy taomlarini tayyorlash bo'yicha ko'nikmalarga yega bo'lishi kerak.

Servis xizmati fanida savollar

1. Fanni «*Ovqat tayyorlash jarayoni*» qismi nimani urgatadi?
2. Fanni «*Ovqatlanish fiziologiyasi*» qismi nimani urgatadi?
3. Tovarshunoslik fanining asosiy vazifalari nimalardan iborat?
4. Tovarlarning iste'mol qiymati deganda nimani tushunasiz?
5. Oziq-ovqat tovarlari necha turga bo'linadi va ularni sanab bering.
6. Oziq-ovqat mahsulotlari savdo shoxobchalarida, qanday turlarga ajratiladi?
7. “Oziq-ovqat mahsulotlari” tushunchasiga klaster tuzib, izohlab bering.
8. Oziq-ovqat mahsulotlari kimyoviy tarkibi, kelib chikishi va ishlab chiqarishdagi katnashishiga qarab qanday turlarga ajratiladi?
9. O'zbek milliy taomlari boshqa millatlar taomlaridan qanday xususiyatlari bilan farqlanadi?
10. O'zbek taomlari pazandaligi inson faoliyatining san'at darajasiga ko'tarilgan bo'yicha misollar keltiring.
11. Nima uchun o'zbek milliy taomlarini tayyorlashdan avval ayrim masalliqlarga maxsus ishlov beriladi? Misollar keltiring.
12. Qanday turdag'i mahsulotlarga “*gastronomiya mahsulotlari*” deyladi?
13. Qanday turdag'i mahsulotlarga “*baqqollik mahsulotlari*” deyladi?
14. Oziq ovqat mahsulotlarining iste'mol xususiyatlarini belgilaydigan asosiy ko'rsatkichlari.
15. “Pazandachilik” tushunchasiga “*Sinkveyn*” misoli yordamida ta'rif bering
16. Oziq-ovqat mahsulotlari kimyoviy tarkibi, kelib chikishi va ishlab chiqarishdagi katnashishiga qarab qanday turlarga ajratilgan?

17. Sabzavot va mevalarga qanday turdag'i mahsulotlar kiradi. Ularning inson organizimiga ahamiyati
18. Sabzavotlarning organizm uchun ahamiyati va mohiyati. Sabzavotlar o'simlikning qaysi qismini ishlatishiga va kimyoviy tarkibiga ko'ra qanday turlarga bo'linadi.
19. Go'sht va go'sht mahsulotlariga qanday turdag'i mahsulotlar kiradi. Ularning inson organizimiga ahamiyati
20. Sut va sut mahsulotlariga qanday turdag'i mahsulotlar kiradi. Ularning inson organizimiga ahamiyati
21. Don va don mahsulotlariga qanday turdag'i mahsulotlar kiradi. Ularning inson organizimiga ahamiyati
22. Qandolat mahsulotlariga qanday turdag'i mahsulotlar kiradi. Ularning inson organizimiga ahamiyati
23. Ta'm beruvchi mahsulotlariga qanday turdag'i mahsulotlar kiradi. Ularning inson organizimiga ahamiyati
24. Savdo shoxobchalarida, Oziq-ovqat mahsulotlari shartli ravishda ikki turga ajratiladi: gastronomiya va baqqollik mahsulotlariga. Ularni tarifini keltiring.
25. Qanday o'ziga xos an'anaviy xususiyatlari bilan o'zbek milliy taomlari boshqa millatlar taomlaridan farqlanadi
26. Qanday turdag'i o'zbek milliy taomlarini tayyorlashdan avval ayrim masalliqlarga maxsus ishlov berilib, ularning xo'shxo'rliги oshiriladi. Misollar keltiring.
27. Har qanday masalliqni lazzatli va foydali taomga aylantirish nimalarga bog'liq bo'ladi
28. Insonlarning organizmlari normal rivojlanishi uchun turli xil oziq moddalar bilan ta'minlanib turishi kerak. Ularga nimalar kiradi?
29. Oqsil moddalarni inson organizimiga ahamiyati. Ular asosan qanday turdag'i mahsulotlarda bo'ladi.
30. Yog'larni organizmda vazifasi. Ular qanday turlarga bo'linadi.
31. Uglevod (shirin modda) asosan qanday turdag'i mahsulotlarda bo'ladi. Nima uchun uglevodlar inson hayoti uchun eng zarur organiq moddalardan biri deb hisoblanadi.
32. "*Maxsulaotlarning ozuqaviy qiymati*" tushunchasini izohlab bering
33. Suv tirik organizm hayet faoliyatining barcha jarayonlarida ishtiroq etadi. Suvning inson organizimiga ahamiyati
34. Darmondarilar (vitaminlar)ni inson organizimiga ahamiyati. Ular asosan qanday turlarga bo'linadi, qanday turdag'i mahsulotlarda bo'ladi.
35. Mineral moddalar oz miqdorda talab qilinsa-da (kundalik ehtiyoj 20-30g), ular organizmning hayot faoliyati jarayonida qanday muhim vazifalarni bajaradi.
36. Taomlarni mahsulot turiga va pishirish jarayoniga ko'ra turlari.
37. Taom tayyorlashda ishlataligigan jihoz va asboblar turlari, ulardan foydalanish qoidalari.
38. Taom tayyorlashda ish joyini tashkil etish qoidalari

39. Ovqat tayyorlash jarayonida xavfsizli texnikasi qoidalari va sanitariya-gigiyena talablari.
40. Taom tayyorlash texnologiyasi degani nima
41. Taom maxsulotlar tayyorlash texnologik jarayonlarini izohlab bering.
42. Oshxonada ishlataladigan idish-tovoqlarning turlarini aytib bering? Nima uchun turli maxsulotlar aloxida belgilangan taxta va pichoqlarda to‘g‘ralishi kerak?
43. Zamonaviy pazandachilik apparatlarini bilasizmi. Misollar keltiring.
44. Taom tayyorlashda ishlataladigan jihoz va asboblar turlari, ulardan foydalanish qoidalari tushuntiring.
45. Taom tayyorlashda ish joyini tashkil etish, texnik xavfsizlik qoidalari va sanitariya-gigiyena vazifasini tushuntiring.
46. Pazandalikda issiqlik ishlov berishning qanday usullari mavjud. Ularning izohlab bering.
47. Qaynatishning qaysi usullari mavjud
48. Qovurish deb nimaga aytildi? Qovurishning qanday usullarini mavjud. Asosiy usulda mahsulotlar qanday qovuriladi?
49. Dimlash deb nimaga aytildi?
50. Passirovka nima?
51. Yordamchi issiqlik ishlov berish turlariga nimalar kiradi?
52. Ovqat hazm qilish tizimiga kanday organlar kiradi?
53. Ovqat kanday oziq moddalardan iborat?
54. Ovqatlanish gigiyenasi deganda siz nimani tushunasiz?
55. Tez buziladigan mahsulotlarni saqlash sharoiti va muddati
Oziq-ovqat mahsulotlarini saqlash sharoitlari va qoidalari

Asosiy adabiyotlar

1. Mo’minova M. Ovqat tayyotlash jarayoni.-T.: «Adabiyotlar jam g’arasi»2006.
2. Xudoyberdiyeva M.R. Kasb mahorati.-T.: “Faylasuflar milliy jamiyati”, 2010
3. Ismatullayeva X.3., Abdullayev A., Ismatullayeva M.Z. Maxsus materialshunoslik. -T.: “Iktisod-Moliya”, 2008.
4. Ochilov T.A., Ahmedov V.V., Toshpo’latov S. Tikuvchilik materialshunosligi. -T.: TTESI, 2007.
5. Olimov Q. Tikuvchilik korxonalarini jihozlari va uskunaları.-T.: “G’.G’ulom nomidagi matbaa ijodiy uyi”, 2008.

Qo’shimcha adabiyotlar

1. Xudoyberdiyeva M.R. Kasb mahorati.-T.: «Faylasuflar milliy jamiyati» 2010.
2. Ochilov T.A., Matmusayev U.M. To’qimachilik materiallarini sinash. —T.: TTESI, 2004.
3. Olimboyev U.S’H. To’qima tuzilishi nazariyasi. -T.: «Aloqachi», 2005.

Axborot manbaalari

1. 1. www.tdpu.uz
2. www.pedagog.uz

3. www.Ziyonet.uz
4. www.edu.uz
5. tdpu-INTRANET. Ped

BAHOLASH MEZONI

I. 5112100 – Mehnat ta’lim yo’nalishi talabalariga mutaxassislik fanlaridan Yakuniy Davlat Attestatsiyasini yozma shaklda o’tkazish tartibi va baholash mezoni

Bitiruvchi kurs talabalari Texnologiya fanini o’qitish metodikasi Kasb-hunarga yo’naltirish Texnologiya va dizayn Servis xizmati fanlaridan Davlat attestatsiyasi ko‘p variantli yozma shaklda o’tkaziladi. “Yozma” variantlarning har bir savol uchun javob 25 ball bilan baholanadi.

Davlat attestatsiyasida har bir yozma javoblar quyidagi mezon asosida baholanadi:

- berilgan savolga to‘g‘ri va to‘liq javob yozilsa, savolning mazmuni, mohiyati to‘g‘ri va izchil yoritilsa, shuningdek, ijodiy yondashilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilsa o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **21,1 - 25 ball** oralig‘ida baholanadi;
- berilgan savolga to‘g‘ri javob yozilsa, savolning mazmuni to‘liq yoritilgan bo‘lsa, o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **17,75 – 21,1 ball** oralig‘ida baholanadi;
- berilgan savolga og‘zaki javob noto‘g‘ri yoki yuzaki yozilgan bo‘lsa, biroq berilgan savolning mazmuni to‘liq yoritilmagan bo‘Isa, o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **14-17,75 ball** oralig‘ida baholanadi;
- berilgan savolga javob noto‘g‘ri yoki yuzaki javob berilsa, qo‘yilgan masalaning mohiyati mazmuni ochib berilmasa, unda o‘zlashtirish ko‘rsatkichi 0 - 10,9 ball oralig‘ida baholanadi. (21,1-25 ball - a’lo, 17,75-21,1 ball - yaxshi, 14-17,75 ball - qoniqarli, 0-13,9 ball - qoniqarsiz).

II. 5112100 – Mehnat ta’limi yo’nalishi talabalariga mutaxassislik fanlaridan Davlat attestatsiyasi test sinovi shaklida o’tkazish tartibi va baholash mezoni

Texnologiya fanini o’qitish metodikasi, kasb-hunarga yo’llash, texnologiya va dizayn, servis xizmati fanlaridan ko‘p variantli yozma shaklida o’tkazilsa har bir variant 4 ta savoldan iborat bo‘ladi. Savollarni baholashda umumiy 5 baholik yoki 100 ballik tizim asosida amalga oshiriladi.

Baholash usullari	Test topshiriqlari, yozma ish, tahlil uchun misollar, taqdimotlar
Baholash mezonlari	5 (a’lo) <ul style="list-style-type: none"> – fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to’la o‘zlashtira olish; – fanga oid ko‘rsatkichlarni tahlil qilishda ijodiy fikrlay olish; – o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – o‘rganilayotgan jarayonga ta’sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to’la baho berish; – tahlil natijalari asosida vaziyatga to‘g‘ri va xolisona baho berish; – o‘rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish va

	<p>tegishli qarorlar qabul qilish.</p> <p>4 (yaxshi)</p> <ul style="list-style-type: none"> – o’rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – tahlil natijalarini to’g’ri aks ettira olish; – o’rganilayotgan jarayonga ta’sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to’la baho berish; – o’rganilayotgan jarayonlarni jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. <p>3 (qoniqarli)</p> <ul style="list-style-type: none"> – o’rganilayotgan jarayonga ta’sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to’la baho berish; – o’rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish. – qaror qabul qilish haqida umumiy biliga ega bo’lish <p>2 (qoniqarsiz)</p> <ul style="list-style-type: none"> – o’tilgan fanning nazariy va uslubiy asoslarini bilmaslik; o’tilayotgan fan qonuniyatlarini o’zlashtirishmaslikni bilmaslik
--	--

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi bo‘yicha umumiyligi o’zlashtirish ko‘rsatkichi 2 dan 5 balgacha baholanadi (5 baho – a’lo, 4 baho – yaxshi, 3 baho – qoniqarli, 2 baho – qoniqarsiz) yoki baholash 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o’tkaziladi.

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o’tkazish jadvali

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64

4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

ESLATMA: Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo‘yilgan bahodan norozi bo‘lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi ballari e’lon qilingan kundan e ’tiboran uch kun muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi va talaba o‘rtasida baholash ballari bo‘yicha yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko‘rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.